Библиотекин байн зөөриг ямтнд күргхмн

Дегтр — күүнд нөкд болн иньг. Эн — күүнд сургъмдж, санан-седклин залач, медрлин, байрин, амрлтин булг. Тана дурта кергтн юмб гидж алдр Марксас сурхла, — умшлгън, — гидж келсмн. Ямтнд коммунистическ сургъмдж өглгънд ик дөнгънь гидж В. И. Ленин дегтрмүдт, литературт чинр өгдг бәәсмн.

Мана орн-нутгт дегтрмүд кесг сай тиражтагъар барлгдж гарна. Дегтрин магазидт ямтн дүүрнь шуугата. Советск гер-бүд болгън гилтә, зәрмнь бичкн, зәрмнь ик, эврәнь библиотектә. Болв кедү дүнгә икәр дегтрмүд хулдад, авад бәәвчн, дегтрт дурта тер-рүт цуглулдг улсин тонь кедү дүнгәтгъар өсәд йовдг болвчн, олн ямтиг кергтә дегтрмүдәр тетклж чадх булгнь библиотекмүд болх зөвтә.

Советск йосна цагт библиотечн керг-үүлдвр мана орн-нутгт ик өслт авв. Библиотексин тонь 10 гар халвдж дегтрин көрнъгнь 69 дәкдж өсв. Дегтрмүдинь көрнъгәрн, библиотечн көдлмшмүдинь комдикгъәрн, сән-муугъарн цуг капиталистическ орн-нутгудиг мана Төрсин ин эрт күүцәд давдж одла. Кесг партийн, советск, профсоюзн, комсомольск болн әдл-ахун организацс, партийн XXI хургин хөөн библиотекд өгтч эврәнь килмджән икдүләд, дегтрмүд тархалгъна халх чинртә көдлмшинь ясхар шунцхана. Кесг олн ямтн бәәдг газрар библиотексин көдлмш ясруллгънд болн умшачирт дегтрмүд тархалгънд нөкд болдг библиотечн советмүд бүрдәгдв. Дегтрмүдин тәвцмүдүр умшачир бийснь одад, кергтә дегтрән санагъарн авдгиг, техническ дегтрмүдит цехмүдт хәлдгиг, шин дегтрмүдин тускар неджәдәр болн баг-багар сонъгсхвр кедгиг, дегтрмүдиг цехмүдәр дамджулдж тархадгиг Челябинск трубопрокатин заводин техническ библиотек бүрдәв. Эн төр умшачрин тоогинь зөвәр өскв. Таджикистанд Пахта-Абадск поселкин библиотек активин дөнъгәр колхозмудт, полевой станмудт, фермст цаг-цаглань дегтрмүд күргәд, газетс, журналмудин сән-сонън материалсар олн дундин умшлгъ кецхәнә. Ийм йовдлмуд цөн-иш. Болв джиргъл-бәәдл уралан йовад йовна, тер мана өмн бас чигн шин төр тәвнә.

КПСС-н Центральн Комитет библиотечн керг-үүлин бәәдлинь төрүг цаарандн орн-нутгтан ясрулхин туск төриг хәлгъәд, идеологическ фронтин эн ик болчнад кергтә участкин зәрм сән халхинь темдглсн деерән, библиотексин көдлмшин бәәдл ода чигн иеег халхарн коммунистическ обществин долгрджәх тосхлтин суврт хәрү өгч чаджахш г и д ж заав. Кесг о л н библиотекс производственн джиргъл-бәәдлас онцдан бәәлә, тедн олн-ямтиг политическ, производственн, художественн, научн-техническ болн справочн кергтә литературар муугъар тетклжә. Библиотекин тәвцсд зәрмдән хуучн, эврәнь научно-техническ үнән теесн литературар дүүрсн бәәнә, тегәд механизацар, автоматизацар болн производствин технологар, селәнә әдл-ахун тускар зүсн-зүүл олн әнъг профест. көдлмшчирт нөкд болх сән шин дегтрмүд умшачир авч чадхш.

Зәрм библиотекст олн-дундин көдлмш муугъар кегджж йовна, сән утхта, ямаран болвчн олзта дегтрәр умшачиг соньмсулдж чадх көдлмш кегдхш, библиографическ медрл сулар кегднә. Терүнә адт, зөвәр олн улс библиотекин тетклт угагъар үлдцхәнә, эврәнь онцдан дегтр умшлгъндан нөкд авч чадхш.

Библиотечн керг-үүлдврт талдан чигн тату-тарттнь бәәнә. Зәрм газрмудт библиотекс му бәәрнд бәәцхәнә. Библиотечксин көдлачриг, тер дотр нег үлү научно-техническ, вузовск болн шишлнь библиотекст, шүүджж авлгън болн теднә медрл өөдлүллгънә төр муугъар кегднә. Олн зүсн умшачирт кергтә библиографическ дөнъгчнр йир багъар барлгджана. Кесг әнът медрлмүдин литературт сән тодиг ута, библиографическ сонъсхвр сәәнәр ясрад ута. Библиотексин көдлмшиг ясруллгънд ода чигн олна аргъчидл багъар орлцулна.

Ийм бәәдл, СССР-н культурин министерств, ВЦСПС болн талдан чигн олн министерствс болн ведомствс, партийн, советск, профсоюзн болн комсомольск организацс библиотечн керг-үүлдвриг тату-тарттар гарддг, библиотекин көдлмшин учр-утхд сулар орлцдг, теднә өдр болгън кедг көдлмштнь дөнъ эс өгдг, кадрмудиг сәәнәр йилгъдж эс авлгън болн теднд дасмдж эс өглгън дегтрмүд тархадж, тедниг кесг сай умшачирт эс күргдг учр.

Эн тату-тарттиг ута жедж, библиотекин көдлмшиг ясруллгъна туск шиндвр авх советск күн болгънд коммунистическ бәәдл-бәрц сургъхин төлә дегтрмүдин көрнъгиг бас чигн икәр әдлх кергтә. Политическ, олнд сургъуль дасхлгъна, научно-техническ, селәнә әдл-ахун болн профессиональн медрлиг икәр тархалгънд библиотекс йоста голнь болх деерән, коммунистическ дасмдж әмтнд өглгънд партийн организацсин дөнъгнь болх зөвтә.

Библиотексин эрин төрнь — КПСС-н XXI хургин тууджлгч шиндврмүдиг тарадги цәәлгъх, Коммунистическ партин болн Советск правительствин политикиг цәәлгъх, советск улсин коммунистическ ухан-медрл болн культурно-техническ өслтинь өдлүлхд партьд болн орн-нутгт сән дөнъ өглгън мөн. Библиотекин көдлачир цуг эврәннь көдлмшәрн дегтрт дурлдгиг дасхх, көдлмшчирт, колхозникүдт, интеллигенцд эврәнь эстетическ медрлән баглдж олзлдг, наукин шин диналрмүдиг, күчн-көлснә түрүн нүүрт йовх тоотиг дасхх зөвтә. Советск багъчудин политехническ медрлинь болн өөдән моральн авц-бәрцин медмдж өглгънд хәлацән онц өгх зөвтә. Дегтр хадгълачирас болн терүт тархалгъчирас — мана библиотексин көдлачрәс ик гидг төрин күцвр некгджәнә! Умшачирин тонь улм-улмар иктәд бәәдгәр, дегтрмүдин байн көрнъгиг икәр, сәәнәр олзлхар, олн ямтст, тер дотр багъчудт дегтр умшдгиг икәр дасхх, умшлънд дурлдгар кех, дегтр олдж, йилгъдж авлгъндиь болн теднә онц дасвртнь нөкд болх — теднә әркн төрнь.

Дегтрмүдин иньгүдин тоогъинь о ьдинд иктүләд дегтрмүд умшгдл ута эс кевтдгәр кех кергтә. Дегтр болгън эврәнь умшачирт ягъад болвчн ик олз авч иртхә! Эн халхар цуг мана партийн болн государственн организацс, профсоюзс, комсомол, олн ямтн бийснь соньмсх зөвтә. Алк болвчн библиотектд умшачир бийснь орад, бийдән умшх дегтрмүдән авдгар кехмн. Библиотексиг, тер дотр ведомственн библиотексиг олзлдг улснь цөн, шишлнь улс болдглань таасдж болшго. Цуг библиотекст ямтн олар болн кен болвчн умшдж чадхар кех кергтә. **Цуг ямтн бәәдг газриг библиотекәр тетклгънә төриг өөрхн цагин дунд бидн күцәх зөвтәвдн.**

Библиотексин тоогъинь цаарандн икдүллгънд, теднә көдлмшинь улм яслгънд олзта шиндвр авлгън ик кергтә. Хоорндан өөрхн-өөрхнәр бәәдг кесг олн ведомствсин, предприятьсин болн учрежденьсин бичкн-бичкн библиотекс харгъна, тиим библиотексин гару икднә, медрлтә көдлачир олхд түрү болна. Тиим библиотексиг нинлүләд, икдүләд, умшачирт терүт олзлхднь сән болдгар кехмн. Хәтәр ямтстә газрмудт библиотексин филиалмуд, зөөдж умшулдг библиотекс, өөрхн бәәх библиотексәс дегтр авдг пунктс бүрдәх кергтә. Эн тоотиг баглгдсн штатас, өгтгджәх мөнъгнәс иштәгъар болн олн ямтнә, герин эзн күүнд улсин, багъчудин дөнъ-нөкд күцәхмн. Библиотекст — эн көдлмшән күцәхднь, цуг көдлмшин гардвртнь культурин бәәрн органс дөнъгән өгх зөвтә. Балгъсд болн райод тосхлтд, селән газрт культурин гер болн клубмуд тосхсн цагт, терүндән олн улс олзлдж чадм библиотекс гаргъхар седх кергтә. Сәәнәр, күцәмджтәгъар, умшлгъна залта библиотекс бәрджәх колхозмуд чикәр кеджәцхәнә. Эн үнтә әклциг КПСС-н ЦК чик гидж тооллджана. Колхозмудин, потребительск болн промысловой кооперацсин аргъиг гермүд, библиотекс тосхлънд биш, дегтрмүдин көрнъ цутлуллгънд, тер дотр социальн литератур, учебникүд, справочникүд болн тәрән-темснә, мал өскәчнрин, механизатормудин, нань чигн селәнә әдл-ахун гаргъдг көдлачирт дөнъгән күргх дегтрмүд гаргъгънд өргәр олзлдж чадх кергтә.

Библиотекс — культурин эрин төрнь. Библиотексин гермүдин учрежденьс, организацс талдан керг-үүлд олзлдгиг болн библиотексиг талдан му герт орулдгиг уурулх цаг ода ирв. Библиотек болвас сән герт бәәх зөвтә. Тер төлә, зәрм организацсин болн учрежденьсин контормуд канцелярмүдиг шахцулад багълх кергтә.

Библиотексиг шин политическ, научно-техническ, производственн, художественн, учебн болн справочн литературар, үзмджин дөнъчнрәр тетклж чадх аргъ манд бәәнә. Зәрм библиотекст дала керг угагъар нег иджл дегтрмүд харгъна, зәрм библиотексиь тер дегтр уга болад, керглсн улсд өгч чадхш. Библиотекс тиим, багъар олзлгдг дегтрмүдиг хоорндан хувалцхла сән болхмн. Дакад библиотексин полксиг хуучрддж одсн дегтрмүдәс цеврләд, теднә ормд умшачирт кергтә дегтрмүд тәвх кергтә.

Эн көдлмшиг СССР-н культурин министерств болн терүнә бәәрн органс күцәдж чадх зөвтә. Теди библиотексиг шинәс гарчах литературар, библиотекин коллектормудар тетклх зөвтә библиотекин сурвр угагъар терүнд дегтрмүд илгәдгиг уурулх, дегтр гаргъачнрин зура кесн цагт болн терүнә дегтрин көрнъг хуваси цагт библиотекин седвәриг, терүнә сәәг хәәдж тоолх зөвтә. Дегтр гаргъачир болн Союзкниг библиотек болгъниг дегтр гаргъачирин тематическ зурасар болн нрх джилин зуран бланксар тетклх зөвтә. Ийм бәәдл умшачриниь сурврар бийсдән кергтә дегтрмүд цаглагъан авхднь билиотекст сән болх.

Библиотексин керг-үүлиг ясх, дегтрмүд тархалгъиг икүләд, партин XXI хургин шиндврәс иштәгъар терүнә әдллгъиг иктүләд, олн ямтнә сурвриг тетклж чадмар кех кергтә. Бийсдән библиотекстә министерствс, ВЦСПС, ведомствс болн организацс эврәнь библиотексин көдлмшиг ик гидгәр өөргджүлх. библиотекин көдлмшиг ясрулхд олн ямтнә орлцлгъ өргәр олзлдж, умшачирт дегтрмүд икәр, түргәр күрдгиг тетклх зөвтә.

Партийн, советск, профсоюзн, комсомольск организацс библиотексин көдлмшиг өөр болгън хәлдж харх зөвтә мөн. Библиотексин көдлмшт, олн ямтнд дегтрмүд тархалгънд, библиотексин гермүд яслгънд болн тосхлтд олн ямт, нег үлү багъчуд, өргәр орлцдгар кех кергтә. Сән умшачрин тоод көдлмшчриг, колхозникүдиг интеллигенциг икәр орлцдгар кех кергтә. Эн халхар ик көдлмшт библиотечн Совет кедж чадхмн гидж урднь кегдәд йовсн көдлмшин аш медүлнә. Теднә көдлмшт партийн, советск, профсоюзн болн комсомольск актив, балшриг, промышленностин болн селәнә әдл-ахун специалистриг болн түрүн нүүрт йовх улсиг орлцулхмн.

Библиотексин көдлмш ясруллгънд болн дегтрмүд тархалгънд ик төр күцәхнь бар, радио болн телевидень болх зөвтә. Сән библиотексин көдлмшин ашиньь теди өргәр тархах, цаг-цагт умшсн дегтрмүдин ашар дагавр, медрлин, наукин, производствин, түрүн нүүрин күцмджин литературин гол бәәдлин обзор барлх, дакад эркн кергтә литературн произведеньсин список болн олн-зүсн медрлтә колхозникүдт болн промышленн, селәнә әдл-ахун гол халхин көдлмшчнрт кергтә дегтрмүд барлх. Ю умшхинь, сән болн кергтә дегтрин тускар цаглань келдж өгхлә, теднд, теднә үрнсаднд умшлгъна сән даслт өгәд, теднә медхәр седсн хамгинь икдүлсн болхла, олн ямтн газетд, журналд болн радиод хаплтан өргх билә.

Мана библиотекс ик гидг, юн чигн давдж гаршго байн зөөртә. Библиотексин дегтрмүдин корнъг — олн ямтнд коммунистическ сургъмдж өглгънд булгнь болх зөвтә. Эн корнъгиг — медрлин, алдр седвәрин булгиг өргәр ухатагъар, сәәнәр әддж чаддгиг дасх кергтә.

Библиотексин байн зөөриг ямтнд күргхмн!

(«Правда» газет).